

FN FAKTA.

Foto: UN Photo/Gemma Cortes

En kvinna i Menaka, nordöstra Mali

GLOBALA MÅLEN: MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET

Ojämligheten ökar i en orolig värld

“Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”, enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Mål 10 i Agenda 2030 ålägger medlemsstaterna att agera på sitt löfte och arbeta för att minska klyftor i samhället och öka jämlikheten mellan länder. Många steg har tagits sedan de globala målen antogs men händelser i omvärlden under senare år har gjort utvecklingen osäker.

En grundsten för ett mer hållbart samhälle 2030 är att varje människa oavsett ålder, kön eller funktionsnedsättning tillåts, och faktiskt också lyckas, nå upp till sin egen fulla potential. Länder har en skyldighet att inte bara nationellt, utan också i samråd med andra länder, arbeta för att minska klyftorna mellan

människor och för att åstadkomma ett mer jämlikt samhälle där allas lika värde och rättigheter respekteras.

Jämlikhet uppnås inte enbart genom ekonomisk tillväxt. Länder måste också agera för att reformera samhället, öka inkluderingen och minska diskrimineringen. Ett viktigt steg är att reformera

lagstiftning som direkt eller indirekt gynnar vissa grupper och agera för att minska exkluderingen av vissa grupper från det ekonomiska, sociala och kulturella livet.

De senaste åren av pandemi och konflikter har vänt den positiva utveckling som tidigare rapporterats i många

10 MINSKAD OJÄMLIKHET

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny global utvecklingsagenda, Agenda 2030. Den innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals, SDGs) som syftar till att avskaffa fattigdom och hunger, rädda vår planets ekosystem och klimat och skapa fredliga, inkluderande och trygga samhällen. Det är den mest omfattande och ambitiösa utvecklingsplan som mänskligheten någonsin har haft. Världens regeringar bär det yttersta ansvaret för att agendan genomförs men varje människa på jorden berörs och om målen ska kunna nås krävs att alla betydande aktörer i samhället medverkar och påverkar utvecklingen i rätt riktning. I detta faktablad belyser vi det tionde av de 17 målen: minskad ojämlikhet.

länder. Åren innan pandemin minskade inkomstskillnaderna både internationellt mellan FN:s medlemsstater och nationellt mellan medborgarna. 2022 innebar ett trendbrott och ett steg bakåt.

De senaste årens framsteg riskerar nu att omintetgöras, konstaterar FN i sin Sustainable Development Goals Report 2022. Det gäller inte minst det tionde målets första delmål som säger att länder bör främja en inkomstutveckling som är högre bland de fattigaste 40 procenten av befolkningen än bland övriga medborgare. Under pandemin förlorade många människor sitt arbete vilket framför allt påverkade redan utsatta och socio-ekonomiskt svagare medborgare för vilka jobbosäkerheten är större och möjligheterna att finna nytt arbete sämre.

Vidare har återhämtningen efter pandemin gått trögare i utvecklingsländer vilket spär på, snarare än minskar, ojämlikheten mellan världens länder. Ökad oro, såsom krig och konflikter, har också medfört utmaningar vad gäller jämlikhet och inkludering i det sociala, ekonomiska och politiska livet. I flera av världens länder rapporteras också stora klyftor mellan inrikes och utrikes födda i fråga om politiskt deltagande och inkludering i arbetslivet. De senaste årens världshändelser, som bidragit till att fler människor än någonsin tidigare tvingats fly sina länder på grund av krig, konflikt, förföljelse och kränkningar av mänskliga rättigheter, gör att världens länder står inför växande utmaningar. Kriget i Ukraina förvärrar den redan allvarliga situationen.

Antalet migranter har ökat med 44 procent sedan 2015 samtidigt som deras levnadssituation och förhållanden dessvärre försämrats. Att fly från sitt hemland och rivas upp från sina rötter innebär stora faror. 2021 dog 5 895 migranter på flykt, det dödligaste året sedan 2017. Delmål 10.7, i vilket länder har tagit på sig att utforma en mer ansvarstagande migrationspolitik, är viktigare än någonsin.

Mål 10 lägger också medlemsstater att arbeta med diskrimineringsfrågor. Runt var femte person i världen rapporteras ha upplevt diskriminering och problemen finns i alla världens länder. Staterna måste arbeta för att uppnå mer inkluderande samhällen där alla har möjlighet att delta i lika grad och med

Mål 10 – Minska ojämlikhet

Delmål 10.1

Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

Indikator 10.1.1 - Tillväxttakt för hushållens inkomst per capita bland de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst och hela befolkningen

DEL MÅL 10-1
MINSKA INKOMSTKLYFTORNA

Delmål 10.2

Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Indikator 10.2.1 - Andelen personer som lever på under 50 procent av medianinkomsten

Indikator 10.2.2(N) - Andel som oftast deltar i politiska diskussioner

Indikator 10.2.3(N) - Valdeltagande totalt och i olika grupper

DEL MÅL 10-2
FRÄMJA SOCIAL, EKONOMISK OCH POLITISK INKLUDERING

Delmål 10.3

Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

Indikator 10.3.1 - Andel av befolkningen som uppger sig upplevt diskriminering eller kränkande behandling de senaste 12 månaderna baserat på diskrimineringsgrund under internationell folkrätt

DEL MÅL 10-3
SÄKERSTÄLL LIKA RÄTTIGHETER FÖR ALLA OCH UTROTA DISKRIMINERING

Delmål 10.4

Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

Indikator 10.4.1 - Andel av BNP som går till löner och sociala avgifter

Indikator 10.4.2 - Omfördelade effekter av finanspolitiken

DEL MÅL 10-4
ANTA SKATTE- OCH SOCIALSKYDDSPOLITIK SOM FRÄMJAR JÄMLIKHET

Delmål 10.5

Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

Indikator 10.5.1 - Finansiella sundhetsindikatorer

DEL MÅL 10-5
FÖRBÄTTRA REGLERINGEN AV GLOBALA FINANSMARKNADER OCH INSTITUT

samma förutsättningar. En del i det arbetet är att öka representationen för utsatta grupper i beslutsfattande och att arbeta för ökat valdeltagande.

SVERIGE OCH MÅL 10

Sverige står inför stora utmaningar i arbetet med mål 10 och situationen har förvärrats i och med pandemin och

världshändelser de senaste åren, såsom Ukrainakriget. Särskilt utsatta grupper är asylsökande och nyinflyttade, boende i socio-ekonomiska områden samt barn och kvinnor.

Sveriges genomförande av de globala målen följs bland annat genom ett ”SDG index”, som är kopplat till det globala nätverket Sustainable Development

ten inom och mellan länder

Delmål 10.6

Säkra starkt representation och röst till utvecklingsländer i beslutsfattandet i globala internationella ekonomiska och finansiella institutioner i syfte att göra dessa mer effektiva, trovärdiga, ansvarsskyldiga och legitima.

Indikator 10.6.1 - Utvecklingsländernas andel medlemmar och rösträtt i internationella organisationer

Delmål 10.7

Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

Indikator 10.7.1 - Rekryteringskostnader som betalats av arbetstagaren som andel av intjänad månatlig inkomst i mottagarlandet

Indikator 10.7.2 - Antalet länder som har en migrationspolitik som underlättar ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer

Indikator 10.7.3 - Antalet människor som dör eller försvinner i samband med internationell migration

Indikator 10.7.4 - Andelen av befolkningen som är flyktingar, efter ursprungsland

Delmål 10.a

Genomföra principen om särskild och differentierad behandling för utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, i enlighet med Världshandelsorganisationens avtal.

Indikator 10.a.1 - Andelen tariffer som används på import från de minst utvecklade länderna och utvecklingsländer med nolltariff

Delmål 10.b

Uppmuntra offentligt utvecklingsbistånd och finansiella flöden, inklusive utländska direktinvesteringar, till de stater där behovet är som störst, i synnerhet de minst utvecklade länderna, afrikanska länder, små önationer under utveckling samt kustlösa utvecklingsländer, i enlighet med deras nationella planer och program.

Indikator 10.b.1 - Totala resursflöden till utveckling

Delmål 10.c

Senast 2030 minska transaktionskostnaderna för migranters remitteringar till mindre än 3 procent samt avskaffa remitteringskorridorer där kostnaderna överstiger 5 procent.

Indikator 10.c.1 - Remitteringskostnader som andel av det remitterade beloppet

"N" står för nationell indikator. Läs mer om indikatorerna för de globala målen på <https://unstats.un.org/sdgs>

Solutions Network, SDSN. Enligt detta kvarstår stora utmaningar innan Sverige kan anses ha uppnått mål 10.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen lämnade i maj 2022 en frivillig rapport till FN om genomförandet av de globala målen. Där konstaterades att "ojämlikheten mellan individer och grupper liksom mellan länder minskar

inte, utan tvärtom ökar den på många områden". Delmålen är inte uppfyllda och principen att ingen ska lämnas utanför i samhällsutvecklingen är långt ifrån uppfyllt.

I Sverige har de senaste åren inte rapporterats någon minskning av inkomstklyftorna, utan avståndet mellan de fattigaste 40 procenten av medborgarna

Flyktingar och migranter tillhör de mest utsatta i dagens värld. På bilden bär en kvinna ved i ett läger för internflyktingar i närheten av Bunia, Demokratiska republiken Kongo. Mellan 65 000 och 70 000 personer bor i lägret.

och övriga är fortsatt stort. Dessutom noterade regeringen i rapporten från maj 2022 att de rikaste 10 procenten av befolkningen ökar sina tillgångar i högre takt än övriga. Sverige står därmed inför stora utmaningar för att uppnå målet kommande år.

Vad gäller deltagande i det ekonomiska, sociala och politiska livet är utvecklingen inte den önskade. Antalet personer med varaktigt låg ekonomisk standard har ökat kraftigt, framför allt bland nyinflyttade och utrikes födda. Även om valdeltagandet och övrigt deltagande i det sociala och politiska livet i Sverige är fortsatt högt generellt, är det mycket ojämnt och skiljer sig mellan olika grupper i befolkningen. I valet 2022 minskade valdeltagandet, framför allt i socioekonomiskt utsatta områden i storstäder där mindre än hälften av alla röstberättigade gick och röstade. Detta skiljer sig kraftigt från övriga landet, där valdeltagandet var dryga 84 procent.

Sverige måste även agera för att minska diskrimineringen. Enligt den tidigare regeringen krävs ytterligare åtgärder för att nå delmålet. Särskilt kvinnor och utrikes födda är utsatta för diskriminering. I januari 2022 grundades, efter påtryckning från FN-organ och civilsamhället, ett svenskt institut för mänskliga rättigheter som bland annat ska undersöka och följa upp om Sverige följer sina skyldigheter i diskrimineringsfrågor.

Internationellt bidrar Sverige genom bistånd och påverkansarbete till en mer jämlik värld. Biståndet till utvecklingsländer har dock minskat de senaste åren och efter regeringsskiftet i september 2022 övergavs det så kallade enprocentmålet, det vill säga att Sverige ska ge en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) till bistånd.

Sveriges har genom åren agerat för att öka utvecklingsländerns representation i internationella organisationer. Ett sådant exempel är Sveriges arbete med den så kallade Voice-reformen där Sverige arbetat “för att stärka utvecklingsländernas inflytande i Världsbanksgruppens styrelse”.

TEXTEN I MÅL 10

Den fullständiga formuleringen av mål 10 i Agenda 2030 är: “minska ojämlikheten inom och mellan länder (Reduce inequalities within and among countries)”. För att bättre kunna kommunicera de globala målen har benämningen av varje mål getts en kortform, i detta fall “minskad ojämlikhet”.

Bland delmålen kommer först sju siffermål som formulerar de centrala målsättningarna för målet. Därefter finns tre bokstavsmål (10.a, b och c) som handlar om åtgärder och metoder för att de första sju delmålen ska kunna nås.

För att kunna mäta hur arbetet med de globala målen går har FN tagit fram 231 globala indikatorer. Varje land ska även ta fram nationella indikatorer och metoder för att mäta utvecklingen. För Sveriges del är det Statistikmyndigheten SCB som ansvarar för arbetet med indikatorerna.

Den fullständiga texten till mål 10 samt de indikatorer som är kopplade till delmålen framgår av rutan på föregående uppslag. ■

Foto: UN Photo/Caroline Giuck

Runt var femte person i världen rapporteras ha upplevt diskriminering. Minoritetsfolket rohingyer är muslimer i buddhistiska Myanmar och en av världens mest diskriminerade och förföljda folkgrupper enligt FN. Bilden visar rohingyer i flyktinglägret Cox's Bazar i Bangladesh.

Hur bidrar Svenska FN-förbundet med sin verksamhet till mål 10? Annelie Börjesson, ordförande, svarar:

Ojämlikhet är ett ökande problem i världen, både inom och mellan länder. FN-förbundet adresserar detta på flera olika sätt. Det rör sig om information, utbildning och påverkansarbete, men också om de samarbeten vi har med FN-förbunden i Albanien, Armenien, Georgien och Tanzania. Genom att stötta deras arbete med att nå ut i samhället och bidra till förändring får våra insatser effekt i flera låg- och medelinkomstländer. Vi granskar också Sveriges åtaganden gällande mänskliga rättigheter. Tillsammans med andra civilsamhällesorganisationer tar vi fram parallellrapporter som belyser exempel på ojämlikhet och diskriminering i vårt land där åtgärder krävs. Vidare är våra goodwill- och ungdomsambassadörer aktörer som sprider information om allas lika värde och rättigheter. Sist men inte minst bedrivs ett omfattande arbete i samma anda genom våra FN-skolor och FN-föreningar runt om i landet.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Ojämlikhet är ett växande problem både i Sverige och globalt. Här är några förslag på vad du kan göra för att bidra till uppfyllandet av mål 10 i Agenda 2030:

Möts över kulturgränserna!

Att träffa och samtala med människor som har annan bakgrund än du själv – till exempel kulturellt, språkligt eller utbildningsmässigt – är ett sätt att vidga sina vyer, öka förståelsen för andra och minska klyftor och ojämlikhet i samhället. Bidra till mål 10 genom att uppmuntra till sådana aktiviteter i din lokala FN-förening eller ta egna initiativ bland familj och vänner!

Öka dina kunskaper!

Att ha kunskap om globala frågor och läget i världen gör dig till en viktig samhällsaktör då du kan hjälpa till att sprida information och engagemang vidare i olika sammanhang. Det ger dig också bättre förutsättningar för aktivt arbete i civilsamhället. FN-förbundet erbjuder löpande seminarier, kurser och andra aktiviteter. Läs mer och anmäl dig på fn.se/kalender/

Värva en ny medlem!

Ju fler som intresserar sig för globala frågor och får kunskap om villkoren i andra delar av världen, desto större blir möjligheterna att genomföra åtgärder som kan minska orättvisor och ojämlikhet. Gör en insats genom att värva en ny medlem till FN-förbundet! Ordinarie medlemskap kostar 200 kr/år, unga mellan 18 och 26 år betalar 100 kr och för alla under 18 är det gratis. Se fn.se/